

Vadászati tárcza.

Hiúz-fogás csapattal.

Fuchs Fr. főerdész Trencsénmegye Tyerhova községében nemrég egy hatalmas hiúzt fogott vasban. E ragadozó a Kárpátok vidékén terjedni és szaporodni látszik, azt hiszem tehát, nem végzek haszontalan munkát, ha Fuchs ur ez uttal sikeres fáradozásait, melyet e ragadozó pusztítása körül kifejt, saját közlése után az ottani vadászati viszonyokkal együtt megismertetem.

Vadászterületem zöme — mondja F. ur — a vrátnai völgyben fekszik, kiterjedése a havasi legelőkkal, rétekkel és sziklakkal együtt mintegy 7000 k. holdat tesz, s a Fátrahavasok északi oldalán roppant meredek, kősziklás szaggatott terrenumot képez, lucz-, jegenyefenyő s bükk állabokkal. Erdőterületem fekvéséről fogalmat adhat az, hogy annak mintegy harmadrésze véderdőnek tekinthető.

Ily vad sziklás területen a ragadozók örömet tartózkodnak, ellenben a hasznos vad szaporodására nem kedvezők a viszonyok, mert a sziklák közti üregekben a szárnyas, és szőrmés ragadozók minden neme biztos menhelyre talál, a zord éghajlat és szűk táplálék ellenben megannyi akadályul szolgál a hasznos vad szaporodására.

Igy nálam 14 év óta egyetlenegy siketfajd sem ejtetett el, s ennek daczára ma is csak 6—7 kakas szokott kerületben dűrögni. Nyár elején rendszerint 4—7 fészket találunk, s a tojáshéjak után ítélve, a fiókák többnyire szépen kikelnek; az állománynak tehát évenként legalább 20 darabbal kellene szaporodni; a valóságban azonban szaporodás ezen szép vadban nem tapasztalható. Épen így áll a dolog az annyira keresett császármadárral is.

E kedvezőtlen körülménynek, úgy hiszem, az előbb említetteken kívül abban rejlik az oka, hogy a hasznos vad állandó tartózkodásul nem kedveli az ilyen sziklás, meredek s hideg hegyoldalakat, s azután a ragadozók által is zavarva, szelidebb erdőkbe vándorol át. A szomszédos zazrivai határban Árvamegyében a paraszt lesi-puskások folytonos pusztítása daczára alig 500 hold kis területen évenként 5—10 darab dürgő kakast lehet találni, s bár többnyire mindenik lelövetik, mégis van mindig belőle, mert a hiányt pótolják az én kerületemből távozó új jövevények.

Károsak azután a vadállományra az állandóan itt tanyázó kőszáli sasok és a nagy füles baglyok is. Egy pár kőszáli sas rendszeren itt költ és fészkel, s noha az öregek egyikét vagy másikát a fészekből eddig minden évben kilőttem golyóval s fiókáit is elpusztítottam, mégis újra és újra megjelennek s csak fészkelő helyül választanak más fát vagy sziklát. Különös, hogy egy párnál több soha sem fészkel s nem is tartózkodik itten; de a mint az öregek egyikét lelövöm, rövid idő múlva mindig megjelent helyette egy más és ismét teljes lett a pár.

E kedvezőtlen viszonyok daczára is állandó kimélettel és a legnagyobb gondozással sikerült 2 év előtt őzállományomat 10 darabról mintegy 200 darabra emelnem. Két év óta azonban nemcsak további szaporodást nem tapasztaltam, de sajnálattal s boszankodással vettem észre, hogy oly sok gonddal felnevelt őzállományom ismét apadásnak indult.

Bántott a dolog s kutattam oka ntán. Nemsokára aztán, a mult év január havában, midőn egy alkalommal nagy hó esett le, rá is jöttem.

Napszámosokkal takarmányt küldtem fel őzeimnek, gondnokságom hátsó, sziklás, vad részébe, hol a kezelés szünetelése miatt ember nem igen fordul meg, s ez alkalommal embe-

reim egy széttépett őzet találtak. Gyanum mindjárt a hiuz ellen irányult s csakhamar meg is győződtem, hogy nem vagyok tévedésben a gyilkos felől.

Vasaim még nem voltak ekkor; mit volt mit tennem, strichninnel mérgezett csalétket raktam ki alkalmas pontokra. A hiuz csakugyan megjött; körüljárta a csalétket, de világért sem nyult hozzá. De minthogy folyton nyomoztattam, ugylátszik, megunta a zaklatást, tovább vándorolt és azon a télen nem mutatta többé magát. Később aztán megtudtam, hogy a gaz ficzko a következő egész télen át a szomszédos gróf Pongrácz-féle óvári uradalom erdeiben tanyázott s ottan okozott roppant pusztításokat a vadállományban.

Tapasztalásaim szerint a hiuz mérgezése igen ritkán sikerül, mert ez az óvatos ragadozó csak a legnagyobb éhségtől gyötörve nyul hozzá a kitett csalétekhez. Czélszerűbbnek találtam tehát a vasban való fogást, mire főleg Füzy barátom példája ösztönzött, ki a magas Tátrában Hohenlohe herczeg birtokain, Javorinán már 10 darab hiuzt fogott így.

A hiuz vasba kerülve nem rágja le megfogott első lábát, mint néha a róka és farkas, s aztán a vasban fogott hiuzt esetleg elevenen is meg lehet tartani, de ha nem is, minden-esetre örömet okoz, ha e veszedelmes rablót élve keritheti az ember kézre.

A mult nyáron nyomát észrevenni nem lehetett pagonyomban, de feltűnő volt, hogy valamennyi őz sutát gidácska nélkül lehetett látni. Juniushóban még több helyt lehetete észrevenni a magas füben a kis gidák kitaposott köreit, de később e jel is megszűnt, miből ismét gyanitanom kellett a hiuzok jelenlétét.

Novemberben tehát midőn az első nagyobb hó esett, rendszeres nyomozást indítottam meg ellene, de a járható erdőrészekben még akkor sem akadt senki hiuz-nyomra, bár

e közben is fájó szívvel tapasztaltam, miként apad le rohamosan őzállományom, s miként válnak majdnem teljesen néptelenné pagonyom hátsó erdőrészei, melyek eddig állandó vadkamarámat képezték.

Végre sikerült embereimnek ez évi janárban egy széttépett őz-suta maradványaira akadni. Megvolt tehát a bűnjel s a mód a megtorlásra. Időközben 4 tányér vasat szereztem volt be, siettem tehát felállítani őket az őz-maradványok helyére.

A hiuzok udvariasan meg is jelentek, de a családékhez nem nyultak, míg egy kevésbbé válogatós kőszáli sas szépen zsákmányomul esett.

Januárius későbbi napjaiban nem esett többé friss hó, pedig ez itt a legnagyobb ritkaságok közé tartozik; a déli lejtőről a hó nagyrésze elment, az éjszakiakon pedig jeges kérget nyert s így a hiuzok további nyomozása teljesen lehetetlenné vált.

Ösztönzésül mindamellett 10 frt jutalmat ígértem erdőőreimnek, ha egy megölt őzet találhatnak, s csakugyan, midőn februárhó elején megint friss hó esett, rá is akadtunk a hiuz-nyomokra, melyek eleinte régebben áldozatul esett őzek csontjaihoz vezettek, később azonban egy egészen frissen megölt bak maradványainál végződtek.

Azonnal felállítottam vasaimat s csalétkül a megölt bak darabjait helyezve beléjük, izgatottan távoztam el, lázasan várva a következő nap reggelét.

Hajnalban már a helyszínén voltam, mintegy 3 órányi utat téve meg 4000 láb magasságban mig oda értem.

Az egyik vasat már messziről becsapódva láttam, de hogy irjam le boszankodásomat, hiuz helyett az őz egyik czombja volt megfogva. — A tányérvas felcsapódása közben az őzczomb a két szárny közé szorult, s az ez által képződött

elég tágas nyiláson kihuzva lábait, ép bőrrel menekült a hiuz. A véletlen e boszantó tréfája után februárhóban megint nem esett több friss hó s akarva nem akarva tünnöm kellett őzeim pusztítását. Végre márcziushó 8-án ismét bekövetkezett az óhajta várt friss hóesés s még az nap megtaláltuk a legujabb áldozatot, egy szép őzbakot, melyről csupán az egyik czomb volt lerágva. — A vasakat még az nap felállítottuk s nyomainkat elseperve s hóval befedve, felismerhetlenné tettük.

Az első éjjel a hiuzok már ott voltak áldozatuknál, de csak körüljárták, s gyanusnak találva a dolgot érintetlenül hagyták. A második éjjelen ismét friss hó esett, de ekkor nem mutatkoztak a hiuzok.

Végre a harmadik éjjel egyikök örökre kedves vendégem maradt. Vasba került a bestia s midőn reggel a helyszínére siettem ott találtam kinosan meglapulva egy széldöntött jegenyefenyő mellett, mintegy 200 lépésre az őzbaktól. Idáig czipelte el kinjában a vasat. Lövésem eldördült, s ez a reggeli üdvözlét örökre végét szakította rablásainak. Egy teljesen kifejlett nőstény példány volt; orra hegyétől farka végeig 124 *cm*-t, magasságban 40 *cm*-t mért, s súlya 17 kilogrammot nyomott. Hogy mily düh fogta el midőn megfogva látta magát, fogalmat nyujthat az, hogy a vas harapdálása közben majdnem minden fogát kitörte.

Párja a kan hiuz a havasokon át Turóczmegyébe váltott át, s mai napig sem tért onnan vissza.

A pisztrángtenyésztést — beszéli el végül Fuchs főerdész ur — szintén évek óta folytatom kicsiben, s meglehetősen eredménynyel; vidrákat nem igen észleltem. Csak az idei télen jött egyszerre 3, s kezdett halaim közt garázdálkodni. — Pusztításukat azonban nem sokáig folytatták, mert decemberben 6 nap alatt tányérvasakkal mind a hármat összefogtam.

Azért emlitem meg ezt, hogy tányérvasaim előnyei felől ezt a bizonyosságot se hallgassam el. Az én fáradozásomat mindenestre teljesen kárpótolták, sőt költségemet is megtérítették, mert 4 vasban e télen 3 vidrát, 1 kőszáli sast, 2 nyestet és 1 hiuzt fogtam. A vasak pedig összesen lánczokkal, horgokkal szállítási költségekkel együtt 25 frtba kerültek. Bátran ajánlhatom őket szaktársaimnak (Weber gyárából valók Szilézia-Haynau) s szívesen szolgálok kívánatra bővebb felvilágosítással is.

Fuchs főerdész ur ezen érdekes közléséhez, melyet hiven igyekeztem visszaadni, részemről azt az óhajtatást csatolom, vajha hivatott vadászaink és erdőtiszt kollegáink mindnyájan hasonló kitartást és buzgóságot fejtenének ki a ragadozó vadak pusztításában. Vadállományunk bizonynyal országszerte jelentékenyen szaporodnék!

Tóthi Szabó Sándor.

V i d é k i l e v é l.

Szászsebes, 1885. márczius 31.

Tekintetes Szerkesztőség! Folyó évi februárhó 2-án tartott meg a szászsebesi erdőhivatal székhelyén a szokásos erdőtisztgyűlés A b r u d b á n y a i Béla erdőtanácsos úr elnöklése alatt.

Ez alkalommal a többi között egy nevezetes határozat hozatott, mely a magyar erdészeti kísérleti ügy előmozdítására szolgálhat; tudniillik minden erdőkezelő feladatává tétetett, a gondnokságában előforduló rovarfaunát, valamint növényflórát összeállítani, hogy minden erdész gyűjteményével tegye szemlélhetővé a gondnokságában előjövő rovarokat és a növény-országot képviselő egyedeket.

A növény- és rovargyűjtésnél az erdőőrök is segítségére lehetnek az erdészeknek, a már gyűjtött egyedek praeparálása